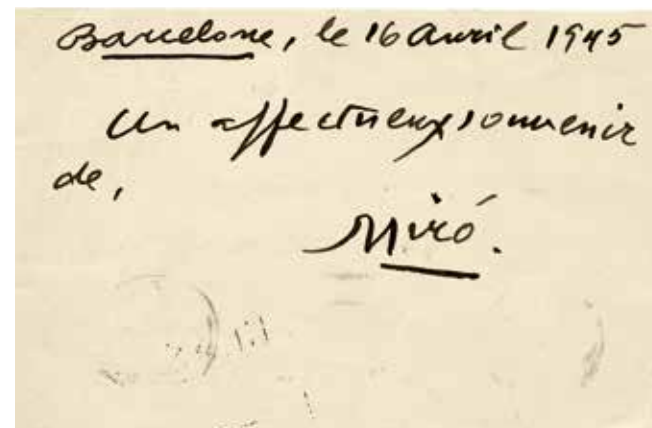

CRONOLOGIA CREUADA 1905-1980

per Véronique Dupas

1904

Henri Matisse

Le Cateau-Cambrésis, 31 de desembre de 1869 – Niça, 3 de novembre de 1954

1905

1906

De maig a setembre, per consell de la seva dona, Amélie Parayre, natural de Beauzelle, prop de Tolosa, Matisse s'instal·la a Cotlliure, petit port de la Catalunya Nord, a uns vint quilòmetres de la frontera espanyola. Fascinat pel país i els seus habitants, hi torna al 1906, 1907, 1911 i 1914 per passar-hi llargues temporades. Els quadres que porta quan en torna el 1905 i que exposa a l'octubre al Saló de Tardor de París s'emmarquen en l'origen del fauvisme.

1917

Entorn de la galeria del marxant Josep Dalmau a Barcelona, Miró freqüenta artistes i intel·lectuals europeus que estan de pas o que s'han instal·lat a la capital catalana fugint de la guerra. Llegeix la revista *Nord-Sud*, fundada pel poeta Pierre Reverdy i finançada per Jacques Doucet, que apareix de març de 1917 a octubre de 1918, i li ret un homenatge en un quadre de 1917 [p. 36].

Del 23 d'abril al 5 de juliol, Ambroise Vollard organitza una gran exposició d'art francès al Palau de les Belles Arts. Matisse hi figura entre els pintors del Saló de Tardor, amb una única tela, *Natura morta amb carabasses* de 1916 [p. 29], que atreu immediatament l'atenció dels cercles artístics d'avantguarda. Probablement és la primera tela de Matisse que veu Miró. El pintor Albert Marquet, proper a Matisse, viatja a Barcelona per a l'ocasió i s'organitza un banquet en el seu honor.

1907

A finals de desembre, Matisse fa la seva primera estada a Niça, on s'instal·la durant períodes cada cop més llargs a partir de 1918.

1918

Miró freqüenta el pintor noucentista Joaquim Sunyer, natural de Sitges, que havia conegut Matisse a París a principis de segle i li transmet els seus records, en particular l'ús de Matisse d'una recepta de pintura a l'ou.

La primera exposició individual de Miró té lloc a la galeria Dalmau del 16 de febrer al 3 de març. Excepte alguns partidaris, com el pintor Santiago Rusiñol, les reaccions són molt negatives.

1919

A l'octubre-novembre, el crític Joan Sacs (Feliu Elias) dedica dos importants articles a Matisse, inclosa una entrevista amb l'artista que es remunta al 1910, a la revista catalana *Vell i Nou*. S'hi reprodueixen moltes de les principals obres de Matisse, com l'escultura *La vida*, a la portada del número 100, l'1 d'octubre.

1920

A finals de febrer, Miró viatja per primer cop a París. La ciutat i els seus museus el captiven, però considera «interrompuda» la tradició francesa i critica la producció recent de Matisse i de Marquet. No obstant això, té en compte Matisse entre els pocs pintors que «venera», juntament amb Picasso, Derain i Braque.

Del 26 d'octubre al 15 de novembre se celebra a la galeria Dalmau una exposició d'art francès d'avantguarda. Matisse hi exposa *El jove mariner II* [p. 31], una tela realitzada a Cotlliure el 1906, i Miró tres teles recents, *El cavall*, *la pipa i la flor vermella*, *Natura morta* i *Natura morta del raïm* [p. 30], realitzats durant l'estiu a Mont-roig. És la primera vegada que els dos artistes conflueixen en una mateixa exposició. El catàleg està introduït pel crític Maurice Raynal, pròxim al cubisme i l'esposa del qual, la compositora Germaine Raynal, havia estat retratada per Matisse el 1914. En la seva ressenya de l'exposició, el crític Rafael Benet considera que Matisse i Miró són els dos artistes més forts de la mostra.

1921

Al març, Miró lloga a l'escultor Pau Gargallo un estudi al 45 de la rue Blomet de París. Hi romandrà durant l'hivern i la primavera fins a inicis de 1926. Freqüenta els amics pintors i escriptors del seu veí André Masson i formen el que més tard es coneixeria com el cercle de la rue Blomet.

La primera exposició individual de Miró a París té lloc del 29 d'abril al 14 de maig, organitzada per Dalmau a la Galerie La Licorne i prologada per Maurice Raynal. En aquesta ocasió, el crític André Salmon escriu en una ressenya publicada a *L'Europe nouvelle* el 4 de juny: «És un deixeble de Picasso que podria agradar a Matisse?».

1925

Al febrer, Breton visita per primera vegada Miró al seu taller de la rue Blomet. L'entrada de Miró en el grup surrealista està marcada per la seva exposició individual organitzada per Jacques Viot a la Galerie del marxant Pierre Loeb, la Galerie Pierre, del 12 al 27 de juny. La invitació anava signada per tots els membres del grup. L'exposició té un gran èxit social.

Al juliol apareix a *La Révolution surréaliste* la primera entrega d'«El surrealisme i la pintura», d'André Breton, que es publicarà en un sol volum el 1928. Breton hi critica durament l'evolució recent de Matisse, al mateix temps que elogia Miró com el pintor surrealista per excel·lència.

1926

A l'abril apareix el primer número de la revista *Cahiers d'art*, fundada per Christian Zervos, amb una litografia recent de Matisse a la portada. La revista es convertirà en la revista d'art avantguardista més duradora i important del període d'entreguerres. Miró i Matisse s'hi subscriuran. Encara que Zervos defensa abans de res l'obra de Picasso, també concedeix un lloc important a Matisse. La seva posició respecte a Miró és inicialment hostil, com la que té en relació amb tota la pintura surrealista, però s'hi torna favorable a partir de 1931.

1927

Al gener, Pierre Matisse, fill menor del pintor, organitza una exposició *Henri Matisse* a la Valentine Dudensing Gallery de Nova York. És l'inici de la seva carrera com a marxant d'art als Estats Units.

A la seva *Antologia de la pintura a França des de 1906 als nostres dies*, Maurice Raynal inclou Miró i li atribueix per primera vegada la idea de l'«assassinat de la pintura».

1928

A l'agost, Miró comunica al seu marxant Pierre Loeb, des de Mont-roig, el seu «màxim respecte» i la seva «admiració sense límits» pel passat de Matisse, però també el seu «menyspreu» per la seva obra actual.

1929

El 12 d'octubre, Miró es casa amb Pilar Juncosa a Palma.

Georges Duthuit publica el primer dels seus articles sobre el fauvisme al núm. 5 de *Cahiers d'art*. Es publiquen fins al 1931 i inclouen reproduccions de nombroses obres de Matisse. El text fa una interpretació vitalista, amb tints bergsonianes, de l'estètica decorativa segons Matisse.

1930

Miró coneix per primera vegada el marxant Pierre Matisse.

A causa de les dificultats per pintar, i davant algunes crítiques negatives sobre la seva evolució des de 1918, Matisse passa la major part de l'any viatjant, primer a Tahití i a les illes Marqueses, després als Estats Units i a les Antilles i, a continuació, torna als Estats Units en dues ocasions més. A penes pinta. En el seu últim viatge, va a Filadèlfia a veure Albert Barnes per preparar una gran decoració mural sobre el tema de *La dansa* [p. 50-51].

Del 15 al 22 de març, Miró presenta a la Galerie Pierre una sèrie de collages realitzats a Mont-roig durant l'estiu de 1929. La idea d'assassinar la pintura és al centre d'aquesta producció. Del 28 de març al 12 d'abril, torna a mostrar alguns dels seus collages a l'exposició

Catàleg de l'Exposition d'arts français (Barcelona, Palau de les Belles Arts, 1917)

Cartell de l'Exposició d'art francès d'avantguarda (Barcelona, Galeries Dalmau, 1920)

1931

El desafiament de la pintura, organitzada per André Breton i Louis Aragon a la Galerie Goemans de París [p. 118 sup.]

Al juny-juliol, Pierre Loeb organitza una exposició d'escultures de Matisse.

El 17 de juliol neix a Barcelona Maria Dolors, filla única de Joan Miró i Pilar Juncosa.

Del 20 d'octubre al 8 de novembre, Pierre Matisse organitza la primera exposició de Miró als Estats Units en associació amb el marxant Valentine Dudensing a Nova York.

1932

El 14 d'abril es proclama la Segona República Espanyola.

Cahiers d'art dedica un número doble especial (núm. 5-6) a *Henri Matisse*, amb nombroses reproduccions i textos en francès, anglès i alemany.

Després de la seva ruptura comercial amb Valentine Dudensing, Pierre Matisse obre la seva pròpia galeria a Nova York.

1932

De l'1 al 25 de novembre se celebra la primera exposició de Miró (obres damunt paper) a la Pierre Matisse Gallery.

A finals d'any, Lydia Delectorskaya, procedent de Rússia, és contractada pel matrimoni Henri i Amélie Matisse com a ajudant per a la producció de *La dansa* i com a dama de companyia de Madame Matisse. A partir de febrer de 1935, es converteix en la model favorita de Matisse fins a principis dels anys quaranta i en la seva secretària durant la resta de la seva vida.

1934

A l'abril, Pierre Matisse signa el seu primer contracte amb Miró: s'adjudica tres quartes parts de la seva producció per distribuir-la als Estats Units, mentre que Pierre Loeb en conserva una quarta part a París. Miró està encantat amb això i veu la seva col·laboració amb Pierre Matisse com el signe de la seva amistat amb la filla d'Henri Matisse, Marguerite, i el seu marit, el crític Georges Duthuit, així com de la seva «admiració» pel mateix Henri Matisse. Del 29 de desembre de 1933 al 18 de gener de 1934, Pierre

Matisse organitza a la seva galeria una gran exposició individual de Miró.

Cahiers d'art dedica un número especial (núm. 1-4) a l'obra de Miró de 1917 a 1933, amb nombroses reproduccions i textos en francès, anglès, alemany, català i castellà. Al mateix temps, Zervos i la seva esposa Yvonne organitzen una exposició de Miró a les oficines de la revista.

A l'agost, Matisse veu l'obra recent de Miró a casa de Pierre Loeb i immediatament li expressa a Miró el seu «interès».

El 6 de desembre, Matisse torna a veure les obres que Miró havia portat del seu estiu a Mont-roig: pastels, guaixos i collages damunt paper de vidre. Escriu al seu fill Pierre que aquestes obres suposen un «gran progrés» i que espera que «li agradin». Al mateix temps, també li parla de la seva «angoixa», la seva «ansietat» i fins i tot el seu «pànic»: «Desgasto el meu esperit lluitant com un ofegat, i no em veig capaç de treballar així».

1935

El 4 de gener, Matisse menciona també a Miró la seva visita a Loeb i el seu «gran interès» per les seves obres.

El 27 de gener, Pierre Matisse comunica als seus pares les seves dificultats econòmiques, però anuncia que ha venut vuit obres de Miró a l'exposició individual que encara està en curs (n'haurà venut nou al final de l'exposició i dotze al final de la primavera). El 12 de febrer, el seu pare li respon que, encara que no hagi recuperat les despeses, és «un èxit que sorprendrà a París».

Al juny, Miró dissenya la portada del núm. 7 de la revista *Minotaure* [p. 119], dirigida pel crític Tériade, primerament en col·laboració amb Georges Bataille i després amb Breton. Tériade era amic de Matisse i de Miró.

El 6 de juny, Miró envia a Matisse, des de Barcelona, un exemplar de la revista *Mirador* [p. 98] que conté l'article «Modernisme i Tradició», la traducció al català d'un text teòric de Matisse publicat per primera vegada en anglès a Londres (l'original francès es va perdre). Matisse hi insisteix en el caràcter

fundador del fauvisme, al mateix temps que critica el caràcter reductor de la paraula des del moment que se'n vol fer un simple moviment. En la seva carta, Miró imagina Matisse «sempre treballant i fent coses meravelloses».

L'11 de juliol, en una llarga carta al seu fill, Matisse expressa els seus dubtes i preocupacions sobre l'evolució de la seva pintura després de *La dansa* Barnes i li demana que mostri a Miró les seves teles: «Soc com soc després d'haver intentat desenvolupar-me en totes direccions. No intento protegir-me. Això és el que fa Picasso. Per això està tan exposat a la crítica».

El 7 d'agost, demana a Pierre Matisse que li envii dues teles de Miró «perquè el que fa m'interessa com a manifestació d'una generació posterior a la meva [...]». Només caldrà lliurar-les al servei ràpid. Jo pagaré l'embalatge i les despeses d'enviament, *per descomptat*». El 24 d'agost, Matisse hi insisteix: «Estic esperant els teus Miró que deus haver oblidat».

El 16 de setembre, Matisse rep els quadres de Miró: «A la teva mare li han semblat molt excessius. M'han interessat molt des del punt de vista del color i de les relacions –matèria–; estic molt content de tenir-los per poder-hi tornar de tant en tant». Li preocupa saber quan haurà de reenviar-los. Una de les teles, *Tres dones* [p. 21 sup.], va romandre amb ell fins al 1945.

1936

Del 14 de gener al 8 de febrer, Pierre Matisse exposa Matisse i Miró, al costat de Chirico, Gleizes, Léger, Masson, Modigliani i Picasso, en l'exposició *Grans pintures: vuit moderns*.

El 20 de juny, Matisse menciona en la seva agenda una visita de Miró.

El 17 de juliol esclata la Guerra Civil espanyola, mentre Miró es troba a Mont-roig.

El 9 d'agost, Matisse acudeix a casa de Pierre Loeb per comprovar l'emmarcat de les obres de Miró.

A l'octubre, Matisse realitza per a Tériade la portada del número 9 de la revista *Minotaure* [p. 119].

El 16 d'octubre, Miró visita de nou Matisse, en un moment en què es veu obligat a romandre a París a causa de la guerra civil. Matisse es compromet a assistir a la distribució entre Pierre Loeb i Pierre Matisse de les obres recents de Miró que el govern català enviarà a París (es tracta de la sèrie de pintures damunt masonita [p. 106-107]). No obstant això, a causa dels retards en l'enviament, Matisse ha d'abandonar París abans que arribin les obres i confia el control de la selecció a la seva filla Marguerite.

El 12 de novembre, Marguerite Duthuit assisteix al repartiment i a la inauguració que té lloc l'endemà, el 13 de novembre, a la Galerie Pierre, que és un gran èxit. Marguerite n'informa immediatament el seu pare.

Del 30 de novembre al 26 de desembre se celebra una retrospectiva de Miró a la Pierre Matisse Gallery. Pierre Matisse envia el catàleg al seu pare, que el troba «molt original», com escriu en dues ocasions [p. 96].

1937

Al maig, *Cahiers d'art* (núm. 8-10 de 1936) publica una entrevista de Miró amb Georges Duthuit titulada «Où allez-vous Miró?». És el primer gran text teòric de Miró en francès.

El 28 de maig, Matisse acudeix a la Galerie Pierre Loeb per veure els Miró que no havia pogut veure la tardor anterior, així com les seves noves obres realitzades a París, entre les quals la *Natura morta del sabatot* [p. 99].

De l'1 al 29 de juny se celebra a la Galerie Paul Rosenberg de París una exposició de les obres recents de Matisse.

El 12 de juliol s'inaugura el pavelló de la República Espanyola a l'*Exposició internacional de les arts i les tècniques a la vida moderna*, amb el *Guernica* de Picasso, la *Font de Mercuri* de Calder, la *Montserrat* de Julio González i el monumental quadre de Miró *El segador*. Paral·lelament, Miró publica a la revista *Cahiers d'art* (número 4-5) el famós estergit *Aidez l'Espagne*, per a la causa republicana.

Marguerite Duthuit, Pilar Juncosa, Dolors Miró, Claude Duthuit i mainada a Varengeville, c. 1937-1939
 Joan Miró, Marguerite Duthuit i Pilar Juncosa a Varengeville, c. 1937-1939

Al desembre es publica el primer número de la revista *Verve*, fundada per Tériade, expulsat de *Minotaure* per Breton. La portada és de Matisse [p. 120] i el número conté una litografia de Miró, *L'aire* [p. 121].

1938

Del 4 al 29 de gener, Pierre Matisse organitza a la seva galeria de Nova York una exposició titulada *De Matisse a Miró*. L'exposició presenta, en particular, dues grans obres: el *Gran nu estirat* de Matisse [p. 95] (cedit per Etta Cone per a l'ocasió) i la *Natura morta del sabatot*. El 22 de gener, Matisse rep el catàleg [p. 97] i felicita el seu fill.

El 21 de juliol, Matisse menciona en la seva agenda una trobada amb Miró. És possible que fos quan Pierre Matisse els va fotografiar junts a la terrassa del cafè parisenc Les Deux Magots, a Saint-Germain-des-Prés [p. 19].

1939

El 26 de gener, les tropes franquistes envaeixen Barcelona. L'1 d'abril finalitza la guerra civil i s'instaura la dictadura franquista.

A l'agost, la família Miró lloga una vil·la a Varengeville-sur-Mer, «Le Clos des Sansonnets». Les fotografies de Miró i la seva esposa en companyia de Marguerite Duthuit a Varengeville poden datar d'aquesta època.

El 24 de novembre, Matisse escriu a Paul Rosenberg: «Quan em dius que soc un gran artista, no puc creure-ho realment, perquè la meva força prové del meu dubte gairebé constant».

1940

Al gener, a Varengeville, Miró comença les *Constel·lacions* [p. 89], una sèrie de vint-i-tres guaixos damunt paper que continuarà fins al 1941, a Palma, Barcelona i Mont-roig. Escriu a Pierre Matisse: «Ara faig quadres molt detallats i crec haver aconseguit un alt grau de poesia, fruit d'aquesta vida de concentració que es pot viure aquí».

A finals de maig, fugint dels bombardejos, Miró i la seva família abandonen Varengeville; marxen a París, fan una parada a Perpinyà i continuen el

viatge per instal·lar-se definitivament a Palma.

Després de dubtar si marxar al Brasil, Matisse decideix quedar-se a França i s'instal·la a Niça.

Durant l'estiu apareix el vuitè número de *Verve*, amb una espectacular portada de Matisse, *Simfonia cromàtica*, basada en una composició en guaixos retallats. El número acaba amb la reproducció d'un guaix de Miró, *El gall*.

1941

El gener de 1941, Matisse és sotmès a una intervenció quirúrgica important del duodè. Els metges de la Clinique du Parc de Lió el consideren un «ressuscitat», i des d'aleshores ell considera els anys que li queden de vida com un regal inesperat.

De tornada a Barcelona, Miró retroba un quadern d'esbossos que havia començat el 1934 i tornar a utilitzar-lo per dibuixar projectes i anotar pensaments [p. 47]. En diverses ocasions expressa el seu desig de modelar la seva obra a partir de les «bones teles» de Matisse i de retrobar un «esperit fauvista», afegint-hi poesia i brutalitat.

Del 18 de novembre a l'11 de gener se celebra al Museum of Modern Art de Nova York la primera retrospectiva *Joan Miró*, organitzada per James Johnson Sweeney.

A finals d'any, Matisse rep la visita d'Aragon per col·laborar a la revista clandestina *Poésie* 42. Matisse accepta. És l'inici d'una amistat que es tradueix en nombroses converses i intercanvis de cartes, així com en la redacció de textos per part d'Aragon, entre els quals el prefaci a la col·lecció de dibuixos *Temes i variacions* [p. 65 i 80], el 1943.

1943

Al juny, per temor als bombardejos sobre Niça, Matisse es trasllada a Vença. Hi roman fins al 1949, excepte de juny de 1946 a abril de 1947 i de juny a octubre de 1948, quan es troba a París.

1944

A la primavera, Amélie Matisse i Marguerite Duthuit són detingudes per

la Gestapo per les seves activitats de resistència. Marguerite és deportada, però alliberada a l'agost.

Durant l'estiu, Miró es dedica a l'escultura. El 3 de setembre escriu a James Johnson Sweeney: «No hem d'oblidar la importantíssima contribució dels pintors –Pablo, Matisse, Renoir– a l'escultura».

1945

Al gener, s'exposen a la Pierre Matisse Gallery les *Constel·lacions*, litografies i ceràmiques de Miró. L'exposició és un esdeveniment i encarna el retorn dels artistes europeus a l'escena novaiorquesa.

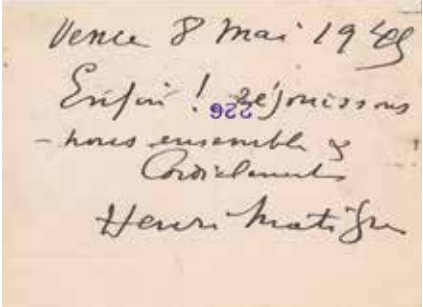
El 8 de maig, des que s'anuncia l'armistici, Matisse escriu a Miró: «Per fi! Alegrem-nos-en junts...».

1946

A inicis d'any, el dissenyador i fabricant tèxtil londinenc Zika Ascher encarrega a Matisse models de fulards. Al juny, Matisse escriu a Paul Rosenberg que no pot comprometre's a vendre-li cap quadre, ja que «durant molt de temps només farà quadres excepcionalment», i que prefereix dedicar-se a «obres decoratives com tapissos, frescos, etc.». Durant l'estiu, cobreix les parets del seu pis parisenc del Boulevard du Montparnasse amb formes de paper retallat [p. 133]. A l'octubre, durant una segona estada a París, Zika Ascher i Matisse decideixen realitzar dos monumentals panells a l'estergit damunt llenç de lli, que es convertiran en *Oceania, el cel* i *Oceania, el mar* [p. 132]. Es tracta de les primeres composicions arquitectòniques de Matisse a partir de paper retallat.

Entre el 21 de juny i el 20 de juliol, Teeny Matisse, l'esposa de Pierre, nascuda a Cincinnati, viatja sola a Barcelona per reprendre les relacions comercials i amicals amb Miró després dels anys de guerra.

A l'octubre, Miró accepta amb entusiasme l'oferta de Pierre Matisse de «decorar» una paret del restaurant del Terrace Plaza Hotel de Cincinnati: «La pintura mural em fascina, és una pena

Postal d'Henri Matisse a Joan Miró, 8 de maig del 1945

Odette Cherbonnier, Joan Prats, Teeny Matisse i Joan Miró a la Casa Batlló, Barcelona, 17 de juliol del 1946. Fotografia: Joaquim Gomis

Teeny Matisse, Joan Miró i Josep Llorens Artigas al taller d'Artigas a Barcelona, 18 de juliol del 1946. Fotografia: Joaquim Gomis

que no puguem fer un fresc! Veuré el que puc fer un cop sigui allà, perquè, al meu entendre, tota pintura mural ha de fer-se tenint en compte l'entorn i en estreta col·laboració amb l'arquitecte».

1947

De febrer a octubre, Miró viatja per primera vegada als Estats Units per pintar un mural per al Terrace Plaza Hotel de Cincinnati.

Durant l'hivern, l'entrevista Francis Lee: «Alguns pintors són millors per l'esperit que els anima i la força que representen. Altres pintors ens agraden perquè són millors pintors. En el meu cas, crec que m'agraden Odilon Redon, Paul Klee i Kandinsky pel seu “esperit”. Des d'un punt de vista purament pictòric –des d'un punt de vista plàstic– m'agraden Picasso o Matisse. Però tots dos punts de vista són importants».

Al setembre es publica *Jazz* [p. 130-131], un llibre cal·ligrafiat i decorat per Matisse per a Tériade, a base de composicions al guaix retallades.

1948

A inicis d'any, Breton i la seva esposa, Elisa, fan una estada a la Costa Blava i visiten diverses vegades Matisse, amb la idea de preparar un número de Verve amb obres recents de Matisse i poemes de Breton. El projecte no fructificarà a causa de l'hostilitat de Tériade. Aquestes trobades marquen, però, la reconciliació entre Matisse i Breton, qui confessa al pintor, quan torna a París, la «mena d'amor molt espontani» que sent per la seva pintura des de l'adolescència.

El 18 de febrer, Miró torna a París després de vuit anys d'absència. El 4 i el 5 de març visita Picasso a Antibol i Matisse a Vença.

Clement Greenberg publica una monografia sobre Miró (*Joan Miró*, Quadrangle Press), en la qual situa aquest darrer a l'altura de Matisse pel que fa a la dimensió constructiva i decorativa de la superfície, gràcies al seu tractament del color: «S'ha convertit en un gran constructor del color, així com en un gran decorador. Al cap i a la fi,

la seva capacitat per utilitzar els tons de manera estructural –és a dir, per construir el quadre sobre oposicions i intervals de colors purs independentment dels de foscor i de llum– supera la de Picasso i potser la de qualsevol altre pintor del seu temps, amb l'excepció, una vegada més, de Matisse».

1949

A inicis d'any, Matisse es trasllada de Vença a Niça, on romandrà la resta de la seva vida.

Al febrer, Pierre Matisse organitza una gran exposició de les obres recents del seu pare amb motiu del seu vuitantè aniversari.

L'empresa novaiorquesa de paper pintat Katzenbach & Warren publica un catàleg de models de panells murals, *Mural-Scrolls*, que reuneix quatre projectes serigrafiats de Matisse, Miró, Calder i Matta.

Georges Duthuit publica *Els fauves*, una versió molt revisada dels seus articles de 1929-1931, amb una coberta original de Matisse basada en una composició de guaixos retallats. En dedica un exemplar a Miró i a la seva esposa.

1950

El 17 de novembre, des de París, Miró comunica a Pierre Matisse que ell mateix havia «telefonat ahir el seu pare».

1951

El 6 de maig, Matisse expressa al seu fill la seva preocupació per no haver rebut encara els catàlegs de les exposicions de Giacometti i Miró.

El 25 de juny, s'inaugura la capella dominica del Rosari a Vença, culminació dels treballs de decoració arquitectònica de Matisse.

1952

El 5 d'abril, en una pàgina de la seva agenda, Miró es fixa l'objectiu de «fer grans dibuixos com Matisse». Es refereix als dibuixos a pinzell i tinta que Matisse desenvolupa des de 1948.

El 16 de maig s'inaugura a la Galerie Maeght de París una exposició de

dibuixos recents de Matisse. Miró visita l'exposició i se'n declara «impressionat» en una postal enviada a Matisse des dels Estats Units el 17 de juny.

1953

L'1 d'abril, André Breton agraeix a Miró la portada del seu recull de textos crítics *La clau dels camps* [p. 118].

1954

El 3 de novembre Matisse mor a Niça.

1959

Pierre Matisse publica un llibre monumental de reproduccions de les *Constel·lacions* de Miró, acompanyat d'un prefaci i de poemes inèdits d'André Breton. El llibre segueix l'estructura que Matisse i Breton havien imaginat per a un número de Verve el 1948.

1970

El 22 de maig, Miró demana a Pierre Matisse que «li porti la foto que es va fer a Les Deux Magots fa uns anys, amb el teu pare» [p. 19].

1971

El 12 d'octubre, Miró agraeix a Pierre i Teeny Matisse la donació d'un dibuix de Matisse com a homenatge al seu amic, el crític Joan Prats, mort el 1970, un gest «molt emotiu per a tots els que, a més d'estimar el gran amic, admirem el gran artista que va ser Matisse».

Louis Aragon publica *Henri Matisse, novel·la*, que inclou el relat d'una conversa amb Matisse durant la guerra: «Estàvem parlant de pintors contemporanis, i li vaig preguntar qui li semblava, a banda de Picasso, un pintor de debò. Va pronunciar el nom de Bonnard... i tot seguit es va corregir, ràpidament, i va dir: “Miró... sí, Miró... perquè pot representar qualsevol cosa a la tela... però si, en un moment donat, hi ha posat una taca vermella, pots estar ben segur que és en aquest lloc, i no en un altre, on havia d'estar... treu-la, i el quadre cau”».

1972

El 26 de març Miró escriu a Pierre Matisse des de Palma: «M'he sentit molt

emocionat i molt orgullós en llegir el que Matisse deia sobre mi, la qual cosa és un gran estimul per al meu treball». Es refereix al llibre d'Aragon.

1975

Al novembre, en converses amb Georges Raillard, Miró parla del seu desig frustrat de visitar Matisse en els seus últims anys: «Vaig sentir molt clarament, cap al final de la seva vida, que sempre trobava excuses per no veure'm. Estava ocupat o cansat. D'altra banda, sé que va parlar molt bé de mi a Aragon, amb qui estava molt unit».

1977

Amb motiu de la publicació de les entrevistes de Miró amb Georges Raillard, *Joan Miró. El color dels meus somnis*, Pierre Matisse reacciona a les observacions fetes sobre Matisse: «Sempre li va agradar la teva pintura i en particular la sèrie de quadres sobre cartró de 1935, que li van causar una gran impressió. Em va demanar que li'n deixés un [p. 21 sup.], que va conservar fins al 1945. Li agradaven molt els quadres antics de l'època de *La dona del pagès*, de 1922-1923. Evidentment, durant els últims anys, quan treballava en les grans retallades al guaix, reservava totes les seves forces per a la seva obra i, naturalment, rebia molt poques visites».

1979

A l'octubre, Pierre i Maria-Gaetana Matisse, la nova esposa de Pierre, regalen al matrimoni Miró un gran dibuix a pinzell i tinta de Matisse, similar als que a Miró li havien agradat a l'exposició de la Galerie Maeght el 1952 [p. 71].

1980

A principis d'octubre, a l'edat de 87 anys, Miró viatja a Madrid per assistir a la retrospectiva *Matisse* organitzada a la Fundació Juan March. Allà es troba amb Pierre Matisse i Marguerite Duthuit: «La Pilar i jo ens alegrem molt de passar aquests dies a Madrid amb vosaltres i de veure la vostra família, en el marc commovedor de l'exposició Matisse» [p. 143].